

قضاوت و تصمیم گیری در حسابداری و حسابرسی

افسانه نظری^۱

آرزو آقایی چادگانی^{۲*}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۲/۱۲

چکیده

متخصصان امور مالی بر اطلاعات مالی و حسابداری که در گزارش‌ها و صورت‌های مالی شرکت‌ها ارائه می‌شوند، وابسته هستند و استفاده کنندگان اطلاعات مالی نیز بر مبنای آن، تصمیم‌گیری می‌کنند. همین امر موجب شده حرفه حسابداری با موضوعات احتمالی زیادی روبرو گردد به گونه‌ای که این شغل حساس را تحت تاثیر عوامل و متغیرهای فراوانی قرار می‌دهد. لذا، با وجود ابزارها و روش‌های مختلف مورد استفاده، در حسابداری به نظر می‌آید که حسابداری بیش از هرچیز، فرآیندی قضاوتی است و حسابداران در زمینه‌های گوناگونی ملزم به تصمیم‌گیری و قضاوت هستند. نیاز روزافزون حرفه حسابداری به ارائه کارهای اثربخش‌تر و کاراتر، محققان را به تحقیق بیشتر در مورد نحوه قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و درک حرفه‌ای‌تر در عرصه‌های رقابتی وادار نموده است. از این رو پژوهش حاضر درصدد است تا به بررسی قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری بپردازد. در فضای غیرقابل پیش‌بینی و متغیر عصر کنونی، برتری در رقابت، هدف اصلی هر سازمانی است. در چنین شرایطی، کوچک‌ترین لغزش در تصمیم‌گیری و قضاوت حسابداری، گاه می‌تواند منجر به زوال یک سازمان شود؛ بنابراین، ضروری است که به منظور رویارویی با تغییرات و واکنش‌های رفتاری در دنیای رقابتی امروز، مقوله قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری بیشتر مورد توجه قرار گیرد. نتایج این پژوهش، می‌تواند به ارزیابی دقیق‌تر ریسک قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و به توسعه و بسط مبانی نظری در این حوزه ها کمک کند.

واژگان کلیدی

قضاوت در حسابداری، تصمیم‌گیری در حسابداری، نظریه سطح تفسیر، ویژگی‌های شخصیتی

^۱ دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران (afsanehnazari1994@gmail.com)

^۲ استادیار، گروه حسابداری، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران (*) نویسنده مسئول:

arezooaghaie2001@yahoo.com

۱. مقدمه

توسعه و تنوع روزافزون فعالیت‌های اقتصادی نیاز به اعمال نظارت بر بازار سرمایه و شرکت‌های سهامی در جهت حفظ منافع عموم و صاحبان سرمایه را تشدید نموده است (محمد ساعت و همکاران^۱، ۲۰۱۲). رفع این نیاز مستلزم فراهم سازی اطلاعات مالی قابل اعتماد، مربوط و قابل مقایسه توسط این شرکت‌ها با استفاده از خدمات حسابداری حرفه‌ای در واحدها و خدمات حسابداران حرفه‌ای مستقل در بررسی اطلاعات و حسابرسی مستقل صورت‌های مالی است (کوپر و مورگان^۲، ۲۰۱۳). یکی از اهداف مهم تشکیل هر حرفه خدمت به جامعه است و حرفه‌ی حسابداری نیز از این قاعده مستثنی نیست (مرادیف و زکی زاده‌فر، ۱۳۹۳). لذا نقش، وظیفه و مسئولیت حسابداران حرفه‌ای به عنوان یک حرفه (الازبال و آل‌مر^۳، ۲۰۰۱) در قبال جامعه و صاحبان سرمایه ایجاب می‌کند که قضاوت صحیح و تصمیم‌گیری‌های دقیقی در کارهای خود داشته باشند تا پذیرش، اعتبار، اعتماد و احترام اجتماعی را که لازمه‌ی فعالیت در هر حرفه‌ی تخصصی است به دست آورند (تورنر^۴، ۲۰۰۶).

قضاوت و تصمیم‌گیری شامل شکل‌گیری یک ایده قبل از عناصری است که بخشی از سناریوی فعلی هستند و همچنین انتخاب بین گزینه‌های ممکن برای انجام یک فعالیت از پیش برنامه ریزی شده است. در روانشناسی شناختی، قضاوت و تصمیم‌گیری به عنوان فرآیندهای متفاوت، اما مرتبط با یکدیگر تلقی می‌شوند که قضاوت به تجزیه و تحلیل گزینه‌های انتخاب موجود اشاره دارد، در حالی که تصمیم‌گیری مستلزم انتخاب یکی از گزینه‌های تحلیل شده است (پلوس^۵، ۱۹۹۳؛ تورسکی و کانمن^۶، ۱۹۸۱)؛ بنابراین، مطالعه قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری/حسابرسی با هدف تجزیه و تحلیل و مشاهده عواملی است که ممکن است بر بهبود و کیفیت کار حسابداری/حسابرس تأثیر بگذارد (تراثمن و همکاران^۷، ۲۰۱۱).

فرآیند قضاوت و تصمیم‌گیری حسابداران حرفه‌ای از مهمترین و پرننگ‌ترین عواملی است که باعث حفظ کیان و کرامت حرفه‌ی حسابداری می‌شود (گراسیا مارزا^۸، ۲۰۰۵). تصمیم‌گیری معمولاً شامل فرآیندی است که در بهترین حالت نیز برای افراد چالش دارد؛ زیرا بسیاری از تصمیماتی که یک فرد در کار خود با آن‌ها روبه‌رو است دارای پیامدهای اخلاقی هستند (موسباح و همکاران^۹، ۲۰۱۶). تصمیم‌گیری یا اقدام احتمالی می‌تواند بر رفاه، منافع و انتظارات شخص دیگری به طور مستقیم یا غیرمستقیم تأثیر بگذارد، به گونه‌ای که ممکن است با یک یا چند اصول اخلاقی در تعارض باشد (رست^{۱۰}، ۱۹۸۶). قضاوت اخلاقی، یعنی تعیین مسیر اخلاقی مناسب برای عمل در بین گزینه‌های بالقوه است (شوارتز^{۱۱}، ۲۰۱۶). قضاوت حرفه‌ای در حسابرسی و حسابداری به معنای کاربرد دانش و تجربه در چارچوب استانداردهای حسابداری، حسابرسی و آیین رفتار حرفه‌ای برای تصمیم‌گیری درباره انتخاب یک گزینه از میان گزینه-

¹ - Mohamed Saat et al

² - Cooper & Morgan

³ - Olazabal & Almer

⁴ - Turner

⁵ - Plous

⁶ - Tversky & Kahneman

⁷ - Trotman et al

⁸ - García-Marzá

⁹ - Musbah et al

¹⁰ - Rest

¹¹ - Schwartz

های مختلف است. تصمیم‌گیری مستلزم انتخاب از میان گزینه‌ها و موارد انتخاب است، در حالی که قضاوت شامل فرآیند شکل‌گیری نظر یا ارزیابی از طریق تشخیص و مقایسه است. قضاوت زیر مجموعه فرآیند تصمیم‌گیری است و برای اتخاذ یک تصمیم قضاوت‌های زیادی انجام می‌شود (ترانمن و همکاران، ۲۰۱۱).

چارچوب قضاوت حرفه‌ای فرآیند سازمان‌یافته‌ای است که حسابداران و حساب‌برسان، با سطح مناسبی از دانش، تجربه و واقع‌بینی می‌توانند در موضوعات حسابداری بر اساس واقعیت‌ها و شرایط مربوط در چارچوب استانداردهای حسابداری ارائه شده اظهارنظر کنند (انجمن حسابداران خبره اسکاتلند^۱، ۲۰۱۶). از سوی دیگر امروزه انتظارات جامعه از حرفه‌ی حسابداری و حسابرسی افزایش یافته است. افزایش این انتظارات، حسابداران رسمی را ملزم می‌نماید که خدمات حرفه‌ای خود را در قالب فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی ارائه دهند. فرآیندهایی نظیر انتشار آئین رفتار حرفه‌ای برای حسابداران حرفه‌ای (هیأت استانداردهای اخلاقی و حسابداری حرفه‌ای، ۲۰۰۶)، برپایی کمیته‌های انضباطی برای حسابداران رسمی و اعمال تحریم‌های حرفه‌ای گام‌هایی است که حرفه به منظور تشویق اعضا به اعمال آئین رفتار حرفه‌ای و اینکه در جامعه این طور به نظر برسند که به این آئین عمل می‌شود، برداشته است (شوارتز، ۲۰۱۶).

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

جهانی شدن سیستم‌های اقتصادی و توسعه سریع فناوری اطلاعات منجر به دگرگونی پارادایم حسابداری در اکثر کشورها، خروج از نظام مقررات گسترده و شکل‌گیری سیستم گزارشگری حسابداری مبتنی بر اصول شده است. در عین حال، نیاز به اعمال قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه‌ای حسابداری وجود دارد؛ بنابراین، چارچوب مفهومی استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی به طور سنتی مبتنی بر کاربرد موازی ابزارهای نظارتی و حرفه‌ای است. این رویکرد تنوع تفکر را فراهم می‌کند و بنابراین شامل استفاده از قضاوت حرفه‌ای می‌شود. اجرای چارچوب گزارش یکپارچه بین‌المللی که به هیچ وجه شاخص‌های عملکرد یا روش‌های ارزیابی خاصی را ارائه نمی‌دهد، نیاز به قضاوت حرفه‌ای حسابداری را بیشتر برجسته می‌کند. با وجود اینکه هم استانداردهای گزارشگری مالی و هم چارچوب گزارش یکپارچه شامل الزام مستقیم برای اعمال قضاوت حرفه‌ای در موارد خاص هستند، این مقررات و همچنین قوانین این مفهوم را تداعی نمی‌کنند. در نتیجه، رویکردهایی برای درک و تفسیر آن باید توسط جامعه حرفه‌ای توسعه یابد. از این رو، موسسه حسابداران رسمی دستورالعملی در مورد قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه‌ای برای حسابداران رسمی تهیه کرده است که در آن اصطلاح قضاوت حرفه‌ای به عنوان کاربرد آموزش، دانش و تجربه مربوطه، در چارچوب ارائه شده توسط حسابرسی، حسابداری و استانداردهای اخلاقی، در تصمیم‌گیری آگاهانه در نظر گرفته می‌شود (فومینا و همکاران^۲، ۲۰۲۲).

بسیاری از محققان در آثار خود به بررسی مسائل مربوط به قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه‌ای در حسابداری پرداخته‌اند. با توجه به بیش از ۵۰ سال تجربه پژوهشی در مورد این موضوع (بونر^۳، ۱۹۹۹)، می‌توان به تنوع جنبه‌هایی که محققان به آن توجه دارند اشاره کرد. اول از همه، این به دلیل این واقعیت است که تصمیمات اتخاذ شده بر اساس قضاوت و تصمیم‌گیری حسابداری و/یا حساب‌برس به موضوعات و زمینه‌های مختلف فعالیت مربوط می‌شود؛ اما توجه محققان به موضوع قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه‌ای در حسابداری و گزارشگری مالی تا حد زیادی با فرآیندهای همگرایی سیستم‌های

^۱ - Institute of Chartered Accountants of Scotland

^۲ - Fomina et al

^۳ - Bonner

حسابداری ملی و معرفی استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی به عنوان استانداردهای ملی مرتبط است. به طور خاص، مدسن^۱ (۲۰۱۱) به ارتباط بین این موضوعات اشاره کرده است. این محقق استدلال می کند که در پایان قرن بیستم، گسترده‌گی گفتمان حرفه ای دقیقاً به دلیل افزایش تعداد استانداردهای حسابداری صادر شده کاهش یافت. با این حال، مشکلات قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه ای در حسابداری در آینده نیز مرتبط باقی می ماند. به طور کلی، این را می توان با توجه به اظهارات هایدوز و پاتل^۲ (۲۰۱۹) با این واقعیت توضیح داد که استانداردهای حسابداری بین المللی استفاده بسیار قابل توجهی از قضاوت حرفه ای را فراهم می کند. علاوه بر این، با توسعه جهانی شدن و بحران در سیستم‌های اقتصادی، ظهور موضوعات جدید گزارش‌دهی و ظهور انواع جدیدی از ریسک‌ها، اهمیت قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه‌ای برای پوشش بهتر اهمیت می‌یابد. توسعه کاربرد قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه ای حسابداری در موقعیت‌های مختلف در آثار محققان، به ویژه لن و نخای^۳ (۲۰۱۶)، گورینا و دویونکو^۴ (۲۰۱۹)، یوخیمنکو-نازاروک^۵ (۲۰۱۶)، تاراسووا^۶ (۲۰۱۷)، درون^۷ (۲۰۱۷) منعکس شده است. جنبه‌های منفی کاربرد قضاوت حرفه ای حسابداری توسط گولوف^۸ (۲۰۱۱) تحلیل شده است. هایدوز و پاتل (۲۰۱۹) عواملی را بررسی می‌کنند که ممکن است بر قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه‌ای تأثیر بگذارد و ارزیابی‌های انتقادی مانند فرهنگ و فرصت طلبی مدیریتی را ارائه می‌دهند. به طور خاص، لن و نخای (۲۰۱۶) مبنای طبقه بندی دسته قضاوت حرفه ای در حسابداری را گسترش و روشن می‌کنند، می‌بایست به اندازه کافی حوزه‌های کاربرد آن را در زیرسیستم‌های مختلف حسابداری پوشش داد شده و طرح کلی استفاده از قضاوت در تهیه صورت‌های مالی را مد نظر قرار داد. با این حال، اجرای عملی و به ویژه جنبه‌های رسمی کاربرد آن در موضوعات کاربردی، از توجه محققان دور مانده است (فومینا و همکاران^۹، ۲۰۲۲).

تحلیل مقایسه‌ای رویه بین المللی و ملی استفاده از قضاوت حرفه‌ای حسابداری موضوع تحقیق گورینا و دویونکو (۲۰۱۹) بود. آن‌ها به درستی برخی از تناقضات در چارچوب نظارتی را شناسایی و تجزیه و تحلیل کردند که محرک‌های کاربرد گسترده‌تر قضاوت حرفه‌ای توسط حسابداران شد. با این حال، محققان الگوریتم‌های عملی ممکن برای استفاده از قضاوت حرفه‌ای توسط حسابداران را ارائه ندادند. موضوع ریسک‌های قضاوت حرفه ای در فعالیت حسابداری و ارزیابی به یکی از موضوعات مطالعه پانکوا و ساتالکینا^{۱۰} (۲۰۱۱) تبدیل شده است. این محققان با ایجاد یک طرح مناسب برای طبقه بندی ریسک‌ها در استفاده از قضاوت‌ها در حسابداری، با تجزیه و تحلیل دقیق تأثیر عدم اطمینان در شکل‌گیری آن، مواردی را در مورد راه حل کاربردی موقعیت‌ها در عملکرد روزانه موضوعات خاص حسابداری ارائه نمی‌دهند. گزینه‌های پیشنهادی برای رسمی کردن قضاوت حرفه‌ای در آثار کولیکووا و گوبایدولینا^{۱۱} (۲۰۱۷) فقط به استفاده از آن در تهیه صورت‌های مالی مربوط می‌شود و سایر جنبه‌های عملی را کنار می‌گذارند.

¹ - Madsen

² - Heidhues & Patel

³ - Len & Nekhai

⁴ - Gurina & Doyonko

⁵ - Yukhimenko-Nazaruk

⁶ - Tarasova

⁷ - Derun

⁸ - Golov

⁹ - Fomina et al

¹⁰ - Pankova & Satalkina

¹¹ - Kulikova & Gubaidulina,

چندین مطالعه در سال‌های اخیر از جمله براون لیبورد و همکاران^۱ (۲۰۱۵) در مورد تأثیر کلان داده‌ها بر قضاوت حسابرسی؛ مدسن (۲۰۱۱)، گائو و ژانگ^۲ (۲۰۱۹)، بیکر^۳ (۲۰۱۷) در مورد سطح استانداردسازی در زمینه‌های گزارشگری مالی و تأثیر آن بر قضاوت‌های حرفه‌ای و بیکینه^۴ (۲۰۱۱) در مورد تأثیر قضاوت کیفی بر روی مسائل تاکتیکی بر تحقق اهداف مالی استراتژیک موسسه، قابل توجه بوده است. در این بین دورکین و همکاران^۵ (۲۰۲۰) و کلی و همکاران^۶ (۲۰۱۹) به اهمیت تعیین اثربخشی تصمیمات اتخاذ شده بر اساس قضاوت‌های خاص و عوامل خارجی تاکید داشتند. به طور کلی، باید پذیرفت که تحقیقات تحلیل شده از نظر موضوعی فراتر از حوزه‌هایی که بونر (۱۹۹۹) شناسایی کرده است، نمی‌روند (فومینا و همکاران، ۲۰۲۲). در عین حال، اولویت برای مطالعه بیشتر رسیدگی به مسائل مربوط به اجرای قضاوت حرفه‌ای در کاربرد تعدادی از استانداردهای حسابداری بین‌المللی و چارچوب گزارش یکپارچه است. به خصوص: استفاده از قضاوت حرفه‌ای به عنوان ابزاری برای ارزیابی و شناسایی موجودی‌ها و سرمایه‌گذاری‌های مالی در حسابداری و گزارشگری مالی؛ شناسایی ریسک‌های مرتبط با اعمال قضاوت حرفه‌ای و مسائل ناشی از اجرای گزارش‌دهی یکپارچه در مورد اندازه‌گیری آنچه قابل اندازه‌گیری نیست (باکستر^۷، ۲۰۱۶). حرفه حسابداری با موضوعات احتمالی زیادی روبرو بوده است به گونه‌ای که این شغل حساس را تحت تأثیر عوامل و متغیرهای فراوانی قرار می‌دهد.

با وجود ابزارها و روشهای مختلف مورد استفاده، در حسابداری به نظر می‌آید که حسابداری بیش از هرچیز، فرآیندی قضاوتی است و حسابداران در زمینه‌های گوناگونی ملزم به تصمیم‌گیری و قضاوت هستند. نیاز روزافزون حرفه حسابداری به ارائه کارهای اثربخش‌تر و کاراتر، محققان را به تحقیق بیشتر در مورد نحوه قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و درک حرفه‌ای‌تر در عرصه‌های رقابتی وادار نموده است؛ بنابراین، با توجه به اهمیت فرآیند قضاوت و تصمیم‌گیری حسابداران و تحت تأثیر قرار گرفتن آن‌ها از ارزش‌ها، بایدها و نبایدها، در ادامه پژوهش‌ها صورت گرفته در این زمینه مورد بررسی قرار گرفته شده است:

فومینا و همکاران^۸ (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی مبانی نظری و جنبه‌های عملی کاربرد قضاوت حرفه‌ای با هدف شناخت موضوع و تعریف هزینه آن در جریان گردآوری داده‌ها، تحلیل و شکل‌گیری آن‌ها بر اساس قضاوت حرفه‌ای پرداختند. نتایج پژوهش تأثیر عدم قطعیت‌ها و ریسک‌های مربوطه را در اعمال قضاوت حرفه‌ای بر ارزش ابزارهای مالی و تعدیل آن در شرایط بازارهای ناپایدار کشورهای دارای اقتصاد در حال گذار مورد توجه قرار داده است. علاوه بر این نتایج پژوهش به ویژگی‌های اجرای قضاوت حرفه‌ای در فرآیند تهیه گزارش مالی و یکپارچه و عوامل تعیین‌کننده آن اشاره نمود. سانتوز و کونا^۹ (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی رابطه متقابل تأثیر عوامل اعتماد (شخصی)، فشار زمانی (محیطی) و پیچیدگی (وظیفه) در قضاوت و تصمیم‌گیری در حوزه حسابرسی پرداختند. نتایج نشان داد که سطح اطمینان بالاتر،

¹ - Brown-Liburd et al

² - Gao & Zhang

³ - Baker

⁴ - Bikienè

⁵ - Durkin et al

⁶ - Kelly et al

⁷ - Baxter

⁸ - Fomina et al

⁹ - Santos & Cunha

تمایل حسابرس به انجام تعدیل حسابداری را افزایش می‌دهد و فشار زمانی و پیچیدگی، تمایل حسابرس به انجام تعدیل پیشنهادی را کاهش می‌دهد. این یافته‌ها این امکان را می‌دهد تا استنباط کرد که عوامل اعتماد، فشار زمانی و پیچیدگی، هم به صورت فردی و هم به طور مشترک بر قضاوت و تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارند.

حاجیه‌ها و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی ویژگی‌های تردید حسابرس و رابطه آنها با قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرس پرداختند. نتایج نشان داد، چهار ویژگی تردید (اعتماد فردی، تعلیق در قضاوت، منبع کنترلی و شک و تردید حرفه‌ای) بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرسان موثرند. ولی بیشترین تأثیر مربوط به منبع کنترلی می‌باشد و هرچه توجه به آن بالا رود کیفیت قضاوت و تصمیم‌گیری نیز افزایش خواهد یافت. اسماعیلی کیا و علی بیگی (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی تأثیر تجربه کارکنان در بخش خصوصی بر قضاوت و تصمیم‌گیری در بکارگیری حسابداری تعهدی و ادراک آنان از پیاده‌سازی آن پرداختند. نتایج نشان داد که کارکنان با تجربه حسابداری تعهدی در بخش خصوصی نسبت به کارکنان فاقد تجربه، حسابداری تعهدی را بیشتر ترجیح می‌دهند. بین ادراک هر دو گروه از سودمندی بکارگیری حسابداری تعهدی تفاوت وجود دارد و کارکنان با تجربه حسابداری تعهدی در بخش خصوصی با مشکلات کمتری در بکارگیری حسابداری تعهدی مواجه بوده‌اند. جاویدی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی تأثیر فاصله مکانی (به عنوان یک بعد از فاصله روانی) و نوع ریسک بر ارزیابی مدیران از احتمال وقوع عوامل مختلف ریسک پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که فاصله مکانی، قضاوت تصمیم‌گیرندگان در خصوص احتمال تحقق عوامل مختلف ریسک را تحت تأثیر قرار می‌دهد. جاویدی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی تأثیر گرایش طرز فکر تفسیر بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرسان پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد حسابرسانی که گرایش طرز فکر انتزاعی در نتیجه کار حسابرسی قبلی نامرتبب اتخاذ کرده‌اند نسبت به همتایان خود که گرایش طرز فکر واقعی اتخاذ کرده‌اند ارزیابی احتمال پایین‌تری برای وقوع یک رویداد ارایه می‌کنند. به طور کلی، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که فاصله روانی به طور نظام مند قضاوت افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

دریایی و خلوصی مشفق (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی اثر فرسایش قدرت خودکنترلی بر کیفیت قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرسان پرداختند. پژوهش حاضر کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، جزء پژوهش‌های همبستگی است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که فرسایش قدرت خودکنترلی بر تردید حرفه‌ای و کیفیت قضاوت حسابرسان تأثیر منفی و معنی‌داری دارد اما اثر فرسایش قدرت خودکنترلی بر اعتماد به نفس حسابرسان معنی‌دار نیست. رحمانی نیا و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران حرفه‌ای پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که از ویژگی‌های شخصیتی وضعیت اقتصادی، آموزش و پرورش، آرمان‌گرایی اخلاقی تأثیر مثبت و معنادار و نسبیّت‌گرایی اخلاقی تأثیر منفی و معناداری بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی دارند. لذا، فرضیه اصلی اول پژوهش مبنی بر تأثیر ویژگی‌های شخصیتی بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی تأیید شد. همچنین، نتایج بررسی فرضیه اصلی دوم حاکی از آن بود ویژگی‌های رفتاری نیز بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی تأثیر مثبت معناداری دارند و فرضیه دوم نیز تأیید شد. در نهایت، مشخص شد از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی وضعیت اقتصادی، آموزش و پرورش و سن بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی تأثیر مثبت و معنادار و جنسیت بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی تأثیر منفی و معنادار دارد. صفی‌خانی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی رابطه تردید حرفه‌ای و شناخت صاحب‌کار بر قضاوت حسابرس پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد حسابرسانی که دارای شناخت

منفی صاحب‌کار هستند بیشتر احتمال دارد که خطا رخ داده را به‌عنوان تقلب شناسایی کنند، به عبارت جزئی‌تر، شناخت منفی از صاحب‌کار باعث می‌گردد حسابرِس، صاحب‌کار را کمتر مورد اعتماد بدانند. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که تأثیر متغیر شناخت صاحب‌کار بر قضاوت حسابرِس برای حسابداران با سطح تردید حرفه‌ای کم، بیشتر است. به عبارت دیگر، می‌توان گفت که شناخت قبلی صاحب‌کار تأثیر بیشتری بر افراد با تردید حرفه‌ای کم و یا خوش‌بین دارد. نمازی و ممتازیان (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی و شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر قضاوت حرفه‌ای و تصمیم‌گیری حسابرسان با استفاده از تحلیل محتوا و فن غربالگری فازی پرداختند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که سازه‌های محیطی، وظیفه‌ای و رفتاری حسابرِس به ترتیب بیشترین تأثیر را بر قضاوت حرفه‌ای و تصمیم‌گیری حسابرسان در ایران دارند. همچنین شاخص‌های حق‌الزحمه حسابرِس، پاسخگویی حسابرِس، شرایط مالی و رقابتی حرفه حسابرسی، استقلال حسابرِس و تلاش جهت جلب رضایت صاحب‌کار توسط حسابرِس به ترتیب مهم‌ترین و اثرگذارترین عوامل مؤثر بر قضاوت حرفه‌ای و تصمیم‌گیری حسابرسان در ایران هستند.

۱-۲. قضاوت و تصمیم‌گیری مبتنی بر نظریه سطح تفسیر^۱

نظریه سطح تفسیر بیان می‌کند که چگونه فاصله روانی، شناخت و رفتار افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این نظریه بر نقش مهم تفسیر ذهنی (بازنمایی ذهنی) در قضاوت و تصمیم‌گیری فرد (حسابدار و حسابرِس) تأکید می‌کند و سطح انتزاع (تجريد) را به عنوان یک ویژگی متمایز از تفسیرهای متعدد ذهنی معرفی می‌کند که به نوبه خود، ارزیابی، پیش-بینی و رفتار را تحت تأثیر قرار می‌دهد (جاویدی و همکاران، ۱۳۹۷). نظریه سطح تفسیر که توسط لیبرمن و تراپ^۲ (۱۹۹۸)، ایجاد شد نشان می‌دهد که ادراک افراد از حوادث، رویدادها و مسائل اجتماعی، تحت تأثیر فاصله مکانی یا زمانی فرد از آنها قرار می‌گیرد. مخصوصاً، هنگامی که ارزیابی رویدادهای مکانی دور مورد نظر است، نظریه سطح تفسیر نشان می‌دهد که افراد تمایل دارند از ویژگی‌های مرکزی، انتزاعی و جهانی (تفسیر سطح بالا) استفاده کنند و هنگامی که رویدادهای نزدیک را ارزیابی می‌کنند، افراد تمایل دارند از ویژگی‌های محیطی، محلی و واقعی‌تر (تفسیر سطح پایین) استفاده نمایند. در پشتیبانی این نظریه، دیدگاهی است که بیان می‌کند، زمانی فرد از تجربه مستقیم یک رویداد حذف شود باعث می‌شود که اطلاعات در مورد این رویداد کمتر در دسترس و قابل اعتماد باشند بنابراین افراد، بیشتر به اطلاعات اولیه تکیه کنند. هنگامی که افراد، مدل‌های ذهنی انتزاعی را برای توصیف اطلاعات مربوط به یک رویداد دور استفاده می‌کنند، به‌طور کلی افراد بر ویژگی‌های اساسی و ضروری آن رویداد تکیه می‌کنند. از سوی دیگر هنگامی که افراد، مدل‌های ذهنی واقعی را برای توصیف اطلاعات مربوط به یک رویداد نزدیک استفاده می‌کنند آنها بر ویژگی‌های ماهیتی و ضمنی رویدادها تکیه می‌کنند. تفکر به صورت کلی و تمرکز بر تصویر بزرگ به‌عنوان تفکر انتزاعی نامیده می‌شود، در حالی که تفکر جزئیات گرا (تفصیلی) به‌عنوان تفکر واقعی نامیده می‌شود.

فرض اساسی نظریه سطح تفسیر این است که فاصله روانی به سطح تفسیر ذهنی گره خورده است به طوری که اشیاء دورتر، یعنی اشیائی که به لحاظ روانی دورتر از اینجا و اکنون هستند، در یک سطح بالاتر تفسیر خواهد شد و تفسیر سطح بالا اشیاء دورتر را به ذهن خواهد آورد. دلیل اساسی برای ارتباط بین فاصله روانی و سطح تفسیر فرض شده که ناشی از دانش تفاضلی در مورد رویدادهای نزدیک و دور است؛ به علاوه یک رویداد که از تجربه مستقیم حذف (دور)

^۱ - Construal Level Theory

^۲ - Liberman & Trope

شده است، اطلاعات قابل اعتماد کمتری معمولاً در دسترس است که منجر به ساخت بازنمایی‌های ذهنی شماتیک‌تر (انتزاعی‌تر) می‌شود. علاوه بر این، ارتباط بین فاصله روانی و تفسیر ذهنی دو طرفه است به گونه‌ای که تفسیر سطح بالاتر (انتزاعی‌تر) افکار درباره اشیاء از نظر روانی دورتر را به ذهن می‌آورد (تراپ و لیبرمن^۱، ۲۰۱۰).

با اینکه تئوری سطح تفسیر یک نظریه برجسته معاصر و چارچوبی جامع برای قضاوت و تصمیم‌گیری در نظر گرفته شده است، تحقیقات حسابداری رفتاری، با چند استثنا تا حد زیادی پیش‌بینی‌ها و بینش‌های این تئوری را نادیده گرفته است و تنها تعداد اندکی از مطالعات حسابداری، براساس تئوری سطح تفسیر به عنوان یک پایه نظری شکل گرفته‌اند. این مطالعات نشان می‌دهد که گرایش طرز فکر، پیامدهای مهمی برای تصمیمات ارائه‌شده و اقدامات انجام شده توسط تصمیم‌گیرندگان حرفه‌ای (به عنوان مثال، بکوف و همکاران^۲، ۲۰۱۴؛ راسو^۳، ۲۰۱۳) و غیرحرفه‌ای (به عنوان مثال، البوت و همکاران^۴، ۲۰۱۴) دارد. در حوزه حسابداری مالی، تحقیقات نشان می‌دهد که گرایش طرز فکر، پیامدهای مهمی برای تصمیمات ارائه شده و اقدامات انجام شده توسط تصمیم‌گیرندگان حرفه‌ای و غیر حرفه‌ای دارد (لاند هولم و همکاران^۵، ۲۰۱۴). پژوهش‌های حسابداری، مدیریت نشان می‌دهد که اثربخشی انواع مختلف مشوق‌ها نه تنها به نوع کاری که مشوق قصد برانگیختن آن را دارد، بلکه به ملاحظات زمانی نیز بستگی دارد (مک فی^۶، ۲۰۱۴). پژوهش‌های حسابرسی مورد بررسی قرار داده‌اند که چگونه شک و تردید حسابرس تحت تأثیر الف) شیوه‌ای که مدیریت شواهد درباره برآوردهای حسابداری پیچیده‌اش ارائه می‌کند (ارائه شفاهی در مقابل گرافیکی) و ب) چارچوب قضاوت حسابرسان (ملاحظات چگونه در مقابل چرا) قرار می‌گیرد (بکوف و همکاران، ۲۰۱۴). راسو (۲۰۱۳) نشان داد که جهت‌گیری طرز فکر انتزاعی ناشی از دستورالعمل‌های ساده مستندسازی حسابرسی مبتنی بر نظریه سطح تفسیر، تردید حرفه‌ای حسابرسان را افزایش می‌دهد.

پژوهش‌ها در مورد اثرات توالی کار و صاحبکار بر تصمیمات حسابرس (به عنوان مثال لیندبرگ و مالتا^۷، ۲۰۰۳؛ اودنییل و شولتز^۸، ۲۰۰۵؛ بهاتاچرجی و همکاران^۹، ۲۰۱۳) اثرات انتقال نامطلوب را به عنوان یک شکل رایج پردازش اطلاعات و خطاهای مرتبط با فراخوانی شناسایی کرده است. اثرات انتقال هنگامی رخ می‌دهد که حسابرسان به طور ناخودآگاه اجازه می‌دهند اطلاعات به دست آمده از کار بر روی یک کار یا صاحبکار حسابرسی قبلی قضاوت آنها در مورد کار و یا صاحبکار حسابرسی فعلی را تحت تأثیر قرار دهد. اودنییل و شولتز (۲۰۰۵) با تمرکز بر انجام کارهای متعدد برای یک صاحبکار نشان دادند که چگونه ارزیابی ریسک استراتژیک، حساسیت حسابرسان نسبت به نوسانات سطح حساب که متناقض با ارزیابی جامع آنها از مدل کسب و کار صاحبکارشان است را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در تکمیل پژوهش اودنییل و شولتز (۲۰۰۵)، درباره اثرات قضاوت ناشی از انجام کارهای متعدد برای یک صاحبکار، بهاتاچرجی و همکاران (۲۰۱۳) پژوهشی با تمرکز بر اثرات قضاوت ناشی از انجام کارهای مشابه برای صاحبکاران متعدد انجام دادند.

¹ - Trope & Liberman

² - Backof et al

³ - Rasso

⁴ - Elliott et al

⁵ - Lundholm et al

⁶ - McPhee

⁷ - Lindberg & Maletta

⁸ - O'Donnell & Schultz

⁹ - Bhattacharjee et al

آنها یافتند که قرار گرفتن در معرض اطلاعات قضاوت همانند در محیط صاحبکاران متعدد باعث اثرات متناقضی می‌شود. لیندبرگ و مالتا (۲۰۰۳)، در پژوهش خود نشان دادند که احتمال بروز خطاهای پیوستگی حافظه یک تابع پیچیده از ارتباط بین ردیابی حافظه و منشأ آن، هدف آن برای اهداف بازسازی حافظه و ریسک حسابرسی است. در کل، این مطالعات شواهدی همگرا درباره اینکه کار کردن بر روی چندین کار و چندین صاحبکار در یک دوره کوتاهی از زمان قضاوت‌های حساب‌رسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد ارائه می‌کند.

۲-۲. ویژگی‌های شخصیتی و تأثیر آن بر قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری

از آنجا که حساب‌دهی عرصه‌ای است که به شدت بر اعتماد و انجام مسئولیت‌های اعتباری استوار است، اهمیت گنجاندن قضاوت اخلاقی در حوزه‌ی حسابداری روشن است (پترینا^۱، ۲۰۰۸). اگر اخلاق حرفه‌ای وجود نداشته باشد، کیفیت خدمات حسابداری ارائه‌شده به جامعه ارزش کاربردی آن را تضمین نخواهد نمود. اگر کارکنان مطابق با استانداردهای اخلاق شغلی کار کنند، عموم جامعه از آن بهره می‌برند (رحمانی نیا و همکاران، ۱۴۰۰). همان طور که در ادبیات تحقیق اثبات شده برخی از عوامل شخصیتی شامل سن، جنس، تربیت، ارزش‌های شخصی، ترس از مجازات، وجدان و دین بر استدلال شناختی افراد، رشد اخلاقی، رفتار اخلاقی و تصمیم‌گیری مؤثر هستند (موسباح و همکاران، ۲۰۱۶؛ اوبو و آجیبولاد^۲، ۲۰۱۸؛ اوبو^۳، ۲۰۱۹).

ویژگی‌های شخصیتی عبارت است از مجموعه‌ای از رفتار و شیوه‌های تفکر شخص در زندگی روزمره که با ویژگی‌های بی‌همتا بودن، ثبات (پایداری) و قابلیت پیش‌بینی مشخص می‌شود. به طور کلی شخصیت، سازمان‌بندی پویایی در درون فرد است و شامل آن دسته از نظام‌های روانی-فیزیکی که رفتار و تفکر او را تعیین می‌کند. با توجه به اینکه ایدئولوژی اخلاقی افراد متأثر از فرهنگ، دین و شخصیت آن‌ها است (پانزا و پتانست^۴، ۲۰۱۰)، بنابراین ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند در شکل‌گیری قضاوت اخلاقی و فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی هر فرد نقش مهمی ایفا نماید (کالر و همکاران^۵، ۲۰۰۷؛ مارکز و آزدو-پیرا^۶، ۲۰۰۹؛ موسباح و همکاران، ۲۰۱۶). بر همین اساس می‌توان ادعا کرد که تصمیمات اخلاقی حسابداران نیز تحت تأثیر فرهنگ سازمانی، فرهنگ اخلاقی و ویژگی‌های شخصیتی قرار می‌گیرد (سوئینی و همکاران^۷، ۲۰۱۰). رحمانی نیا و همکاران (۱۴۰۰) طی پژوهشی دریافته‌اند ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری بر فرآیند قضاوت و تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تأثیر معناداری دارد. اوگونلیه^۸ (۲۰۱۵) و موسباح و همکاران (۲۰۱۶) نیز نشان دادند که عوامل مختلف شخصیتی و جمعیتی از جمله سن، جنس، فرهنگ و دین داری به طور معناداری بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابداران تأثیر می‌گذارد.

۲-۳. شک و تردید حرفه‌ای در قضاوت و تصمیم‌گیری

قضاوت و تصمیم‌گیری یکی از موضوعات بااهمیت در تحقیقات رفتاری حسابداری و حسابرسی می‌باشد. یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر قضاوت و تصمیم‌گیری حساب‌رس، تردید حرفه‌ای است. این مؤلفه تا آنجا اهمیت دارد که

1 - Petrina

2 - Oboh & Ajibolade

3 - Oboh

4 - Panza & Potthast

5 - Keller et al

6 - Marques & Azevedo-Pereira

7 - Sweeney et al

8 - Ogunleye

استانداردهای حسابرسی، حسابرسان را ملزم به رعایت تردید و شک گرایی در فرآیند رسیدگی‌ها می‌نماید. مطابق استانداردهای حسابرسی، حسابرسان باید در جریان رسیدگی‌ها و جمع آوری شواهد حسابرسی همواره درجه‌ای از مراقبت حرفه‌ای را مدنظر قرار دهند. به بیان دیگر، حسابرس باید عملیات حسابرسی را با نگرشی آمیخته با تردید حرفه‌ای برنامه ریزی و اجرا کند تا از عدم تحریف بااهمیت در صورت‌های مالی اطمینانی معقول به دست آورد (قاسمی نژاد و بنی مهد، ۱۳۹۹). برای رسیدن به یک قضاوت درست، اعمال تردید حرفه‌ای توسط حسابرس، همواره یکی از اجزا کلیدی هر کار حسابرسی است و استاندارد حسابرسی آمریکا، بیانیه شماره ۹۹ صراحتاً بیان میکند که چگونه این امر باید در هر کار حسابرسی، آشکار و مستند باشد. این استاندارد، تمام حوزه‌های حسابرسی را فرا می‌گیرد و حسابرسان را از اتکای صرف به چک لیست‌ها به سمت تفکر گرایی، هدایت می‌کند و تردید حرفه‌ای را به عنوان یکی از موضوعات اصلی حسابرسی مورد تاکید خاص قرار می‌دهد (حساس یگانه و مداحی، ۱۳۸۸).

اولین تعریف تردید که توسط کرتز^۱ (۱۹۹۲)، صورت گرفت، عبارت است از: «شک و تعلیق در قضاوت». در فرهنگ لغت آکسفورد، از تردید به عنوان تمایل به سوال و با شک نظرات پذیرفته شده، معنی شده است. کرتز (۱۹۹۲)، شک و تردید را به دو دسته کلی تقسیم کرده است؛ اول، شک و تردید سیستماتیک که دستیابی به دانش مطلق غیرممکن است و دوم، شک و تردید روشمند که دستیابی به دانش را ممکن می‌داند و این شکل از شک و تردید است که به جستجو برای دستیابی به دانش کمک می‌کند. فلسفه طرفداران شک و تردید سیستماتیک که کرتز بیان می‌کند، این است که ماهیت خیلی از چیزها را نمی‌دانیم. لذا، از قضاوت در مورد آنها خودداری می‌کنیم و نهایتاً، این تعلیق از قضاوت خواهد بود و این نوع از شک و تردید، منجر به موضع کاملاً خنثی می‌شود ولی شک و تردید روشمند، بسیار سازنده خواهد بود؛ زیرا فرد شکاک با استفاده از پرسوجو به جستجوی دانش می‌پردازد (شمس، ۱۴۰۱). در بسیاری از عرصه‌های تجاری نه تنها انجام حسابرسی لازم است، بلکه حسابرسی باید توسط شخص یا موسسه‌ای انجام شود که هم آموزش مناسب دیده باشد و هم عضو انجمن حرفه‌ای باشد. در این عرصه‌ها، عموماً به قضاوت حرفه‌ای و تصمیم‌گیری حسابرسان توجه خاصی می‌شود (ووگل^۲، ۲۰۱۰).

یکی از مکاتبی که در سال‌های اخیر در حوزه روانشناختی و حسابرسی مورد بررسی قرار گرفته و تاثیر ویژگی‌های شخصیتی در روانشناسی را بر حسابرسی مطرح کرده است، مکتب تردید گرایی (شک گرایی) است. تحقیقات محدودی در سال‌های اخیر در دنیا پیرامون مکتب تردید گرایی و تاثیر آن بر حسابرسی به عمل آمده است. ویژگی‌های شخصیتی حسابرسان مستقل بر نوع و شیوه کار آنها در کشف انحرافات موثر است و در نهایت، این مساله قضاوت و تصمیم‌گیری آنها را تحت الشعاع قرار می‌دهد. مکتب تردید گرایی زیرمجموعه مکتب خردگرایی در روانشناسی است. این مکتب، شامل مجموعه‌ای از اصول و معیارهایی است که در تحقیقات مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. به عنوان نمونه تردید گرایان بر عقاید خود و دیگران پافشاری نداشته و همواره، آماده شنیدن نظرات دیگران هستند. با توجه به تاثیر ویژگی‌های شخصیتی و روانشناسی بر قضاوت حرفه‌ای و تصمیم‌گیری حسابرسان که در تحقیقات مختلف خارجی اثبات شده است، لزوم انجام تحقیق علمی در این زمینه به منظور بررسی الگوی جنبه‌های مختلف مکتب تردید گرایی برای افزایش تردید حرفه‌ای در حسابرسان مستقل جهت بهبود قضاوت حرفه‌ای آنها بیش از پیش احساس می‌گردد

¹ - Kurtz

² - Vogel

(نلسون^۱، ۲۰۱۰). از طرفی، تردید حرفه‌ای مورد تأکید استانداردهای حسابرسی بین‌المللی، امریکا و کشورهای دیگر قرار گرفته و جزء جدایی‌ناپذیر از ویژگی‌های شخصیتی حسابرسان مستقل شده است و تأثیر به‌سزایی در بهبود قضاوت حرفه‌ای دارد. در صورت ضعف شخصیتی و عدم رعایت ابعاد روانی مکتب تردیدگرایی توسط حسابرسان مستقل، حرفه حسابرسی لطمه‌های جبران‌ناپذیری خواهد خورد که نمونه آن را در رسوایی‌های اخیر مالی در جهان و کم‌اعتبارشدن حرفه حسابرسی می‌توان مشاهده کرد (وایت^۲، ۲۰۱۰).

۴-۲. تأثیر عوامل شخصی، محیطی و وظیفه‌ای بر قضاوت و تصمیم‌گیری

هدف اصلی انجام تحقیق در حسابرسی و تصمیم‌گیری در حسابرسی، درک قضاوت‌ها و تصمیمات فردی و گروهی است، زیرا کل فرآیند کار حسابرسی مملو از قضاوت‌های حرفه‌ای است که با شواهد مشترک برای نیاز به قضاوت در مواجهه با استانداردهای حسابرسی بین‌المللی مشخص می‌شود (تراتمن و همکاران، ۲۰۱۱). با توجه به اینکه قضاوت و تصمیم‌گیری مستلزم قدرت انتخاب است، حسابرس به عنوان یک عنصر اساسی برای تهیه اطلاعات حسابداری در نظر گرفته شده است، زیرا آنها کیفیت و قابلیت اطمینان گزارش‌های حسابداری را عمدتاً در یک سیستم مبتنی بر اصول تأیید می‌کنند. غالب قضاوت حسابرسی حول تصمیمات حسابررس در مورد ریسک حسابرسی و اهمیت در اجرای روشهای آن است (پونپول و چانتینوک^۳، ۲۰۱۱). در فعالیت حسابرسی برای متخصصان رسیدگی به وظایفی که به طور فزاینده‌ای دشوار است، چه در فرآیند برنامه‌ریزی، توسعه، یا نتیجه‌گیری معمول است (اسنید و هارل^۴، ۱۹۹۱؛ تراتمن^۵، ۱۹۹۸؛ گرینر و همکاران^۶، ۲۰۱۸). چالش‌ها عمدتاً توسط عواملی که ماهیت کار را درگیر می‌کنند، مانند مشکلات کار و همچنین جنبه‌های منابع یا نیروی کار ناکافی، عدم قطعیت‌ها یا فشارهای فعالیت حرفه‌ای تشدید شده‌اند (تراتمن، ۱۹۹۸؛ محدثانوسی و محدث اسکندر^۷، ۲۰۰۶). تراتمن (۱۹۹۸) در این رابطه استدلال می‌کند که چالش‌های پیرامون فعالیت حسابرسی می‌تواند منجر به عدم توافق و عدم دقت در بین حسابرسان شود و بر کیفیت قضاوت و تصمیم‌گیری تأثیر منفی بگذارد.

با در نظر گرفتن این نکته که برای بهبود فرآیند قضاوت و تصمیم‌گیری، تحقیق توسعه یافته در این زمینه، چندین جنبه از ادبیات حسابرسی و حسابداری را مورد بررسی قرار داده است. این فرآیند به سؤالاتی در مورد فرصت طبقه‌بندی جنبه‌های مورد بحث در عوامل شخصی، محیطی و وظیفه‌ای، علاوه بر ایجاد تأملات در مورد تعاملات احتمالی بین عوامل منجر شد (بونر، ۱۹۹۹؛ مالا و چاند^۸، ۲۰۱۵). با توجه به ارتباط قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و حسابرسی و با هدف کمک به بهبود کیفیت تصمیمات نهایی، بونر (۱۹۹۹) ساختاری را ارائه کرد که در آن مطالعات را به سه دسته: عوامل شخصی، محیطی و وظیفه طبقه‌بندی کرد. با این دسته‌بندی، متغیرها در زمینه قضاوت و تصمیم‌گیری را می‌توان با عمق بیشتری بررسی و درک کرد. بونر (۱۹۹۹) استدلال می‌کند که مطالعات با رویکرد قضاوت و تصمیم‌گیری در این زمینه، به طور مجزا، عناصری را که دارای ویژگی‌های عوامل شخصی، محیطی و وظیفه هستند،

¹ - Nelson

² - White

³ - Poonpool & Chanthinok

⁴ - Snead & Harrell

⁵ - Trotman

⁶ - Grenier et al

⁷ - Mohd-Sanusi & Mohd-Iskandar

⁸ - Mala & Chand

تجزیه و تحلیل کرده اند. بر اساس بحث بونر (۱۹۹۹)، نویسندگانی مانند مالا و چاند (۲۰۱۵) و تراتمن و همکاران (۲۰۱۵) مطالعات مروری بر ادبیات را انجام دادند و بر اساس یافته‌های مطالعات قبلی، بازتاب‌هایی را در مورد رابطه متقابل دیدگاه‌های شخصی، محیطی و وظیفه آغاز کردند.

با توجه به پژوهش‌های لیبی و لوفت^۱ (۱۹۹۳)، مالا و چاند (۲۰۱۵)، تراتمن و همکاران (۲۰۱۵) و گریر و همکاران (۲۰۱۸)، تفاوت‌هایی در قضاوت و تصمیم‌گیری برای فرآیندهای شناختی مختلف وجود دارد که در نتیجه عوامل شخصی و محیطی و وظایف ذاتی فعالیت‌های حسابرسی اتخاذ شده است. در بحث تنها یک عامل، اعم از شخصی، محیطی یا وظیفه‌ای، تأثیر آن عامل بر قضاوت و تصمیم‌گیری مشخص شده است، اما این نشان نمی‌دهد که شدت و حس این تأثیر زمانی که این عوامل در مجموعه مشاهده می‌شوند برابر است. از آنجایی که شواهدی وجود دارد مبنی بر اینکه عوامل شخصی، محیطی و وظیفه‌ای به صورت جداگانه بر قضاوت و تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارند، هنگامی که به طور مشترک و تعاملی تجزیه و تحلیل شوند، می‌توانند هنگام تجزیه و تحلیل جداگانه، جهت تأثیر را تشدید، کاهش یا حتی تغییر دهند (سانتوز و کونا^۲، ۲۰۲۲).

اعتماد (عامل شخصی)، فشار زمان (عامل محیطی) و پیچیدگی (عامل وظیفه) عواملی هستند که نشانه‌هایی از تأثیر فردی در فرآیندی که شامل قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرسان است نشان داده‌اند. اعتماد، به عنوان یک عامل شخصی، به عنوان این باور توصیف می‌شود که شخص دیگری می‌تواند اعمالی را انجام دهد که نتایج مثبتی برای اولی به همراه داشته باشد و همچنین اینکه دومی به طور غیر منتظره عمل نمی‌کند و نتایج منفی برای دیگری به ارمغان نمی‌آورد (اندرسون و ناروس^۳، ۱۹۹۰). با در نظر گرفتن یک قضاوت و تصمیم‌گیری منسجم تر، متخصصان به دنبال تبادل مشاوره با یک یا چند همکار مورد اعتماد هستند (هاروی و فیشر^۴، ۱۹۹۷؛ کندی و همکاران^۵، ۱۹۹۷؛ هان و همکاران^۶، ۲۰۱۱). فشار زمان به این معنی است که حسابرسان مجبور است قضاوت و تصمیم‌گیری را به سرعت انجام دهد که این امر بر افزایش دشواری و خطای قضاوت و تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارد و در نتیجه بر کیفیت کار تأثیر منفی می‌گذارد (بامبر و بیلینسکی^۷، ۱۹۸۷؛ گاندی و لیاناراجچی^۸، ۲۰۰۷؛ سوانستروم^۹، ۲۰۱۶). در حسابرسی، پیچیدگی همچنین باعث افزایش دشواری و عدم اطمینان در قضاوت و تصمیم‌گیری می‌شود و کیفیت کار را مختل می‌کند (بونر، ۱۹۹۴؛ تان و کائو^{۱۰}، ۱۹۹۹؛ آلیسا و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۴).

۳. بحث و نتیجه‌گیری

یکی از عمومی‌ترین روش‌های اجتناب از قضاوت‌های اشتباه در حسابداری/حسابرسی، ارتقای آموزش حسابداران/حسابرسان و استفاده از افراد حرفه‌ای است. بدیهی است هر چه افراد، آشنایی بیشتری با تصمیم‌گیری داشته

¹ - Libby & Luft

² - Santos & Cunha

³ - Anderson & Narus

⁴ - Harvey & Fischer

⁵ - Kennedy et al

⁶ - Han et al

⁷ - Bamber & Bylinski

⁸ - Gundry & Liyanarachchi

⁹ - Svanström

¹⁰ - Tan & Kao

¹¹ - Alissa et al

باشند احتمال تکمیل درست رابند تصمیم‌گیری توسط آنان افزایش می‌یابد. افراد با مهارت بیشتر، احتمال بیشتری دارد که راهکارها را به درستی ارزیابی کنند. در این یک موسسه حسابداری/حسابرسی، مدیران بر این باورند که نسبت به سرپرستان مهارت بیشتر دارند و سرپرستان نیز دارای مهارت بیشتری نسبت به اعضای تیم هستند. به هر حال از آنجا که ماهیت مهارت به درستی و به طور کامل روشن نیست بنابراین، موقعیت‌های عادی یا دارای ویژگی‌های انفرادی خاص باید به وسیله مزیت‌های حاصل از تجارب از پیش ادراک شده تعیین شود. افرون بر این تغییر نگرش حسابداران/حسابرسان به مسائل تصمیم‌گیری می‌تواند به کاهش برخی از سوگیری‌ها در قضاوت‌های آنان کمک کند. برای نمونه، اگر نگرش حسابدار/حسابرس به قرارداد این باشد که حساب‌ها به نحو مطلوب بیان شده و صرفاً باید مجموعه‌ای شواهد خارج از شرکت صاحبکار به دست آورد و آن را اثبات، این سوگیری درباره تأییدیه می‌تواند مشکل ساز باشد. در این شرایط، اگر حسابدار/حسابرس نگرش خود را تغییر دهد از بروز چنین اشتباهات قضاوتی جلوگیری می‌شود. تجزیه و تحلیل‌های منظم و روشمند در فرایند حسابدار/حسابرس نیز می‌تواند ایجاد چارچوب و چشم انداز مناسبی برای ریسک‌های کلیدی طبق قرارداد را تسهیل کند. بر اساس پژوهش‌های صورت گرفته (راسو، ۲۰۱۳؛ بکوف و همکاران، ۲۰۱۴؛ الیوت و همکاران، ۲۰۱۴؛ لاند هولم و همکاران، ۲۰۱۴) در رابطه با قضاوت و تصمیم‌گیری مبتنی بر نظریه سطح تفسیر، فاصله روانی و سطح انتزاع حاصل از آن بطور سیستماتیک، قضاوت‌ها و ارزیابی‌های تصمیم‌گیرندگان سازمانی (حسابداران و مدیران) را تحت تاثیر قرار می‌دهد. برطبق یافته‌های حاصل از پژوهش‌های صورت گرفته، تصمیم‌گیرندگان در حوزه حسابداری، حسابرسی و مدیریت ریسک باید بر نقش حیاتی تفسیر روانی (بازنمایی ذهنی) در قضاوت فردی و تصمیم‌گیری و همچنین سطح انتزاع به عنوان یک ویژگی متمایز از تفسیرهای متعدد ذهنی که بر ارزیابی، پیش‌بینی و رفتار افراد تاثیر می‌گذارد توجه کنند و مدیران با آگاهی از اثرات شناختی شناسایی شده مرتبط با طبقه ریسک و فاصله مکانی باید شرکت‌ها را برای جستجوی مکانیزم‌های بالقوه ضد سوگیری در قضاوت و تصمیم‌گیری فردی ترغیب کنند. نتایج این پژوهش می‌تواند مورد استفاده مجامع حسابداری ایران جهت وضع قوانین و دستورالعمل‌های مربوط به قضاوت و تصمیم‌گیری قرار گیرد همچنین این پژوهش می‌تواند شروع بسیار مناسبی برای در نظر گرفتن عوامل کلیدی مؤثر بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرسان در بین حسابرسان باشد.

۴. منابع و مآخذ

۱. اسماعیلی کیا، غریبه. علی بیگی، شیمایا. (۱۳۹۷). تاثیر تجربه کارکنان در بخش خصوصی بر قضاوت و تصمیم‌گیری آنان در بکارگیری حسابداری تعهدی و ادراک آنان از پیاده سازی آن در بخش عمومی. *حسابداری دولتی* دوره ۵، شماره ۱، ۵۴-۳۹.
۲. جاویدی، کاظم. رویایی، رمضانعلی. طالب نیا، قدرت اله. بنی مهد، بهمن. (۱۳۹۷). بررسی تاثیر گرایش طرز فکر تفسیر بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرس: مبتنی بر تئوری سطح تفسیر فاصله روانی. *حسابداری مالی* دوره ۱۰، شماره ۳۹، ۱۶۹-۱۴۱.
۳. جاویدی، کاظم. رویایی، رمضانعلی. طالب نیا، قدرت اله. بنی مهد، بهمن. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر فاصله روانی (روانشناختی) بر قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری. *حسابداری مدیریت* دوره ۱۲، شماره ۴۰، ۹۵-۸۱.
۴. حاجیه‌ها، زهره. گودرزی، احمد. فتاحی، زهرا. (۱۳۹۲). ارتباط ویژگی‌های تردید حرفه‌ای حسابرسان و قضاوت و تصمیم‌گیری آنها. *حسابداری مدیریت* دوره ۶، شماره ۱۹، ۵۹-۴۳.

۵. حساس یگانه، یحیی. مداحی، آزاده. (۱۳۸۸). اثربخشی فرآیندهای حسابرسی در کشف اشتباهات و تحریفهای با اهمیت در صورتهای مالی. *پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی* ۷۶-۴۹.
۶. دریایی، عباسعلی. خلوصی مشفق، لیلا. (۱۳۹۸). اثر فرسایش قدرت خودکنترلی بر کیفیت قضاوت و تصمیم گیری حسابرسان (آزمون نظریه فرسایش قدرت خودکنترلی). *حسابداری سلامت* دوره ۸، شماره ۲، ۳۸-۲۰.
۷. رحمانی‌نیا، احسان. پورزمانی، زهرا. گلپایگانی، آیدا. (۱۴۰۰). بررسی تأثیرپذیری تصمیم گیری اخلاقی حسابداران حرفه ای از ویژگی های شخصیتی و رفتاریشان. *پژوهش های حسابرسی حرفه ای* دوره ۱، شماره ۲، ۸۵-۵۷.
۸. شمس، امیر. (۱۴۰۱). نقش شک سازمانی در رابطه ریسک کشف قلب و شک و تردید حرفهای حسابرس. *قضاوت و تصمیم گیری در حسابداری و حسابرسی* دوره ۱، شماره ۲، ۱۱۶-۹۹.
۹. صفی خانی، رضا. صفرزاده، محمدحسین. اثنی عشری، حمیده. (۱۴۰۱). بررسی رابطه تردید حرفه‌ای، شناخت صاحب کار و قضاوت حسابرس. *مجله دانش حسابداری* دوره ۱۳، شماره ۱، ۸۲-۵۹.
۱۰. مرادیف، جواد. زکی زادهفر، زهره. (۱۳۹۳). بررسی نقش مدیریت اخلاقی، عملکرد حسابرسی داخلی و گرایش‌های اخلاقی بر عملکرد حسابداری و گزارشگری مالی. *مجله دانش حسابرسی* دوره ۱۸، شماره ۳، ۱۶۳-۱۴۱.
۱۱. نمازی، محمد. ممتازیان، علیرضا. (۱۴۰۱). شناسایی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر قضاوت حرفه ای و تصمیم گیری حسابرسان. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت* دوره ۱۱، شماره ۳، ۲۰۷-۱۸۹.
12. Alissa, W., Capkun, V., Jeanjean, T., & Suca, N. (2014). An empirical investigation of the impact of audit and auditor characteristics on auditor performance. *Accounting, Organizations and Society*, 39(7), 495-510.
13. Anderson, J. C., & Narus, J. A. (1990). A model of distributor firm and manufacturer firm working partnerships. *Journal of Marketing*, 54(1), 42-58.
14. Backof, A.G., J.M. Thayer, and T. Carpenter. (2014). Auditing complex estimates: Management provided evidence and auditors' consideration of inconsistent evidence. Working Paper.
15. Baker, C. R. (2017). The influence of accounting theory on the FASB conceptual framework. *Accounting Historians Journal*, 44(2), 109-124.
16. Bamber, E. M., & Bylinski, J. H. (1987). The effects of the planning memorandum, time pressure and individual auditor characteristics on audit managers' review time judgments. *Contemporary Accounting Research*, 4(1), 127-143.
17. Baxter, S. (2016). Can you measure the unmeasurable? <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2016/04/Salter-BaxterMeasuringtheUnmeasurable.pdf>
18. Bhattacharjee, S., M. J. Maletta, and K.K. Moreno. (2013). Auditors' judgment errors when working on multiple tasks and in multiple client environments: A research summary and practice implications. *Current Issues in Auditing* 7(1): 1-8.
19. Bikienè, J. (2011). Problems of public sector accounting and financial reporting standards implementation into practice. *Business: Theory and Practice*, 12(2), 131-140.
20. Bonner, S. E. (1994). A model of the effects of audit task complexity. *Accounting, Organizations and Society*, 19(3), 213-234.
21. Bonner, S. E. (1999). Judgment and decision-making research. *Accounting Horizons*, 13(4), 385-398.
22. Brown-Liburd, H., Issa, H., & Lombardi, D. (2015). Behavioral implications of big data's impact on audit judgment and decision making and future research directions. *Accounting Horizons*, 29(2), 451-468.
23. Cooper, D. J., & Morgan, W. (2013). Meeting the evolving corporate reporting needs of government and society: arguments for a deliberative approach to accounting rule making. *Accounting and Business Research*, 43(4), 418-441.
24. Derun, I. (2017). Improvement of the essence of professional judgment in accounting of Ukraine. *Technology Audit and Production Reserves*, 2 (34), 25-29.

25. Elliott, W.B., K.M. Rennekamp, and B.J. White. (2014). Does concrete language in disclosures increase willingness to invest? *Review of Accounting Studies* 1-27.
26. Fomina, O., Zadniprotsky, O., Korol, S., & Romashko, O. (2022). Professional judgement in accounting: contents and conditions of application. *Business: Theory and Practice*, 23(1), 26–38.
27. Gao, P., & Zhang, G. (2019). Auditing standards, professional judgment, and audit quality. *The Accounting Review*, 94(6), 201–225.
28. García-Marzá, D. (2005). Trust and dialogue: Theoretical approaches to ethics auditing. *Journal of Business Ethics*, 57(3), 209-219.
29. Golov, S. (2011). Kreatyvnyi oblik: zagroza profesii ta suspilstvu. *Accounting and Auditing*, 1, 31–42.
30. Grenier, J. H., Reffett, A., Simon, C. A., & Warne, R. C. (2018). Researching juror judgment and decision making in cases of alleged auditor negligence: A toolkit for new scholars. *Behavioral Research in Accounting*, 30(1), 99-110.
31. Gurina, N., & Doyonko, A. (2019). Zastosuvannya profesiynogo sudzhennya bukhaltera v umovah rynkovoï ekonomiku: vitchiznyanuy ta mizhnarodniy dosvid. *Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation*, 3, 40–47.
32. Gundry, L. C., & Liyanarachchi, G. A. (2007). Time budget pressure, auditors' personality type, and the incidence of reduced audit quality practices. *Pacific Accounting Review*, 19(2), 125-152.
33. Han, J., Jamal, K., & Tan, H. T. (2011). Auditors' overtrust in predicting the technical knowledge of superiors and subordinates. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(1), 101-119.
34. Harvey, N., & Fischer, I. (1997). Taking advice: Accepting help, improving judgment, and sharing responsibility. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 70(2), 117-133.
35. Heidhues, E., & Patel, C. (2009). IFRS and exercise of accountants' professional judgments. In A. Cheng (Eds.), *Insights and concerns from a German perspective* (pp. 1–47). Macquarie University, NSW.
36. Institute of Chartered Accountants of Scotland (2016). Technical Policy & Services Board of The Institute of Chartered Accountants of Scotland, A Professional Judgment Framework For Financial Reporting, An Internal Guide For Preparers, Auditors, Regulators Standard Setters, Available at: <http://www.iasplus.com/en/news/2016/09/icas-judgement-framework>.
37. Kennedy, J., Kleinmuntz, D. N., & Peecher, M. E. (1997). Determinants of the justifiability of performance in ill-structured audit tasks. *Journal of Accounting Research*, 35, 105-123.
38. Keller, A. C., Smith, K. T., & Smith, L. M. (2007). Do gender, educational level, religiosity, and work experience affect the ethical decision-making of US accountants? *Critical Perspectives on Accounting*, 18(3), 299-314.
39. Kulikova, L. I., & Gubaidulina, A. R. (2017). Professionalnoye suzhdeniye bukhgaltera kak instrument formirovaniya finansovoi otchetnosti. *Prospect*.
40. Len, V., & Nekhai, V. (2016). Profesiynne sudzhennya bukhgaltera: vyznachennya ponyattya ta zmisty. *Accounting and Finance*, 3, 21–30
41. Libby, R., & Luft, J. (1993). Determinants of judgment performance in accounting settings: Ability, knowledge, motivation, and environment. *Accounting, Organizations and Society*, 18(5), 425-450.
42. Liberman, N., and Y. Trope. (1998). The role of feasibility and desirability considerations in near and distant future decisions: A test of temporal construal theory. *Journal of Personality and Social Psychology* 75(1): 5-18.
43. Lindberg, D.L., and M. J. Maletta. (2003). An examination of memory conjunction errors in multiple client audit environments. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 22(1): 127-141.
44. Lundholm, R.J., Rogo, R. and Zhang, J.L. (2014), restoring the tower of Babel: How foreign firms communicate with U.S. investors. *The Accounting Review* 89 (4): 1453-1485.
45. Madsen, P. (2011). How standardized is accounting? *The Accounting Review*, 86(5), 1679–1708.
46. Mala, R., & Chand, P. (2015). Judgment and decision-making research in auditing and accounting: Future research implications of person, task, and environmental perspective. *Accounting Perspectives*, 14(1), 1-50.

47. Marques, P. and Azevedo-Pereira, J., (2009). Ethical Ideology and Ethical Judgments in the Portuguese Accounting Profession. *Journal of Business Ethics*, vol 86, pp 227-242.
48. McPhee, G. (2014). The effects of tangible rewards, payoff timing, and task type on performance. Working Paper. Florida International University.
49. Mohd-Sanusi, Z., & Mohd-Iskandar, T. (2006). Audit judgment performance: assessing the effect of performance incentives, effort and task complexity. *Managerial Auditing Journal*, 22(1), 34-52.
50. Mohamed Saat, M., Porter, S., & Woodbine, G. (2012). A longitudinal study of accounting students' ethical judgement making ability. *Accounting Education*, 21(3), 215-229.
51. Musbah, A., Cowton, C.J. and Tyfa, D. (2016), "The role of individual variables, organizational variables, and moral intensity dimensions in Libyan management accountants' ethical decisionmaking", *Journal of Business Ethics*, Vol. 134 No. 3, pp. 335-358.
52. Nelson, M. W. (2010), "A Model and Literature Review of Professional Skepticism in Auditing", *Auditing: Journal of Practice & Theory*, 28(2), PP. 1-34.
53. Oboh C S, (2019) "Personal and moral intensity determinants of ethical decision-making: A study of accounting professionals in Nigeria", *Journal of Accounting in Emerging Economies*, Vol. 9 Issue: 1, pp.148-180,
54. Oboh, C.S. and Ajibolade, S.O. (2018), "Personal characteristics and ethical decision-making process of professional accountants in Nigeria", *Crawford Journal of Business and Social Sciences*, Vol. 8 No. 1, pp. 1-23.
55. O'Donnell, E., and J.J. Schultz, Jr. (2005). The halo effect in business risk audits: Can strategic risk assessment bias auditor judgment about accounting details?, *The Accounting Review* 80(3): 921-939.
56. Ogunleye, O. J. (2015). Accounting ethics and financial practices of accountants in Nigeria. (Doctoral thesis). Obafemi Awolowo University, Ile-Ife, Osun.
57. Olazabal, A. M., & Almer, E. D. (2001). Independence and public perception: Why we need to care. *Journal of Accountancy*, 191(4), 69-70.
58. Pankova, S. V., & Satalkina, Y. V. (2011). Professionalnoye suzhdeniye bukhgaltera i auditora: shodstva i razlichiya. *Mezhdunarodniy bukhgalterskiy uchet*, 21(171)
59. Panza, C., & Potthast, A. (2010). *Ethics for dummies*. New Jersey, US: John Wiley & Sons Inc.
60. Petrina, (2008), "An empirical study of CPA's moral development, ethical evaluation and ethical intention: a selected group of Taiwanese CPAs", A Dissertation of doctor of philosophy, pp1-179.
61. Plous, S. (1993). *The psychology of judgment and decision-making*. New York: McGraw-Hill Book Company.
62. Poonpool, N., & Chanthinok, K. (2011). Computerized-audit competency and audit efficiency of certified public accountants (CPAs) in Thailand: Mediating influences of audit judgment. *International Journal of Business Research*, 11(2), 156-169.
63. Rasso, J. (2013). *Psychological Distance: The Relation between Construals, Mindsets, and Professional Skepticism*. University of South Florida, 5.
64. Rest, J. R. (1986). *Moral development: Advances in research and theory*. New York: Praeger
65. Santos, C. Cunha, P. (2022). Influence of Trust, Time Pressure and Complexity Factors in Judgment and Decision-Making in Auditing. *BBR, Braz. Bus. Rev.* 18 (6), 605-623.
66. Schwartz, M.S. (2016), "Ethical decision-making theory: an integrated approach", *Journal of Business Ethics*, Vol. 139 No. 4, pp. 755-776.
67. Sneed, K., & Harrell, A. (1991). The impact of psychological factors on the job satisfaction of senior auditors. *Behavioral Research in Accounting*, 3(1), 85-96.
68. Svanström, T. (2016). Time pressure, training activities and dysfunctional auditor behavior: evidence from small audit firms. *International Journal of Auditing*, 20(1), 42-51.
69. Sweeney, B., Arnold, D., & Pierce, B. (2010). The impact of perceived ethical culture of the firm and demographic variables on auditors' ethical evaluation and intention to act decisions. *Journal of Business Ethics*, 93(4), 531-551.
70. Tan, H. T., & Kao, A. (1999). Accountability effects on auditors' performance: The influence of knowledge, problem-solving ability, and task complexity. *Journal of Accounting Research*, 37(1), 209-223.

71. Tarasova, T. O. (2017). Accounting judgement as basis of innovative development of accounting and analytical management [Profesiyne sudzhennya bukhgaltera yak osnova innovatsiynogo rozvitku systemy oblikovo-analitichnogo zabezpechennya upravlinnya]. Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis, 1(36), 260–280.
72. Trope, Y., and N. Liberman. (2010). Construal-level theory of psychological distance. Psychological Review 117(2): 440-463.
73. Trotman, K. T. (1998). Audit judgment research-Issues addressed, research methods and future directions. Accounting & Finance, 38(2), 115-156.
74. Trotman, K. T., Tan, H. C. and N. Ang (2011). Fifty-year Overview of Judgment and Decision-Making Research in Accounting, Accounting and Finance, 51, PP. 278–360.
75. Trotman, K. T., Bauer, T. D., & Humphreys, K. A. (2015). Group judgment and decision making in auditing: Past and future research. Accounting, Organizations and Society, 47, 56-72.
76. Turner, L. E. (2006). Learning from accounting history: Will we get it right this time? Issues in Accounting Education, 21(4), 383-407.
77. Tversky, A., & Kahneman, D. (1981). The framing of decisions and the psychology of choice. Science, 211(4481), 453-458.
78. Vogel, J. (2010). Bonjour on explanation and skepticism, Studies in History and Philosophy of Science, 41, pp 413-421.
79. White, R., (2010), "Evidential Symmetry and Mushy Credence", Academy of Management Review, 23(3), PP. 513-530.
80. Yukhimenko-Nazaruk, I. A. (2016). Instituziyni zasady zduysnennya profesiynogo sudzhennya v bukhalterskomy obliku. Economic Sciences. Scientific Bulletin of Kherson State University. Series, 21(1), 185–188.

Judgment and Decision Making in Accounting and Auditing

Afsaneh Nazari¹
Arezo Aghaei chadegani^{*2}

Abstract

Financial specialists depend on the financial and accounting information provided in the reports and financial statements of companies, and the users of financial information also make decisions based on it. This has caused the accounting profession to face many possible issues in such a way that this sensitive job is affected by many factors and variables. Therefore, despite the various tools and methods used in accounting, it seems that accounting is more than anything else, a process of judgment and accountants are required to make decisions and judgments in various fields. The increasing need of the accounting profession to provide more effective and efficient work has forced researchers to do more research on how to judge and make decisions in accounting and more professional understanding in competitive fields. Therefore, the current research is trying to examine judgment and decision making in accounting. In the unpredictable and changing environment of today's era, excellence in competition is the main goal of every organization. In such a situation, the smallest slip in decision-making and accounting judgment can sometimes lead to the decline of an organization. Therefore, it is necessary to pay more attention to the category of judgment and decision-making in accounting in order to face changes and behavioral reactions in today's competitive world. Finally, the results of this research can contribute to a more accurate assessment of the risk of judgment and decision-making in accounting, and to the development and expansion of theoretical foundations in these fields.

Keywords

Judgment in Accounting, Decision Making in Accounting

1. Department of accounting, najafabad branch, islamic azad university, najafabad, Iran (afsanehnazari1994@gmail.com).
2. Department of accounting, najafabad branch, islamic azad university, najafabad, Iran (*Corresponding Author: arezoaghaie2001@yahoo.com).